

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe-un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor :</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dată conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	---

Dr. Sextil Pușcariu.

Clujul românesc și știința românească sărbătoresc astăzi pe un valoros reprezentant, dl Dr. Sextil Pușcariu, care împlinește vârsta de 60 de ani.

Mai anii trecuți a apărut un voluminos tom din *Dacoromania*, caracteristic operelor științifice, fără de nici o vâlvă. Era — pare-se — al șaptelea volum din buletinul *muzeului limbii române*. Acum câteva zile a apărut și un *prospect* din *Atlasul lingvistic român*. Prospectul este însoțit de două articole ale profesorilor, Iacob Jud din Zürich și W. Wartburg. Dar modestul savant, Dr. Sextil Pușcariu nu aceasta vrea să împărtășească societății românești, ci zice: „să arătăm lumii bogăția mare a limbii noastre, să complectăm imaginea cartografică a romanității cu ramura ei cea mai răsăriteană și să dovedim că tânăra universitate din Transilvania nu s'a „balcanizat”, precum pretind dușmanii noștri, ci e în plină și rodnică activitate științifică”.

Ce satisfacție mai mare poate hărăzi Pronia unui bărbat decât să-și servească neamul său, cu cele mai alese însușiri și virtuți ale ființei sale?! Dr. Sextil Pușcariu coboară în anul de grație 1920 dela Universitatea nemțească a Cernăuților, în Ardeal. Vine în patria sa de origine, în pământul ce ocrotește osemintele atâtor vrednici înaintași din nobila familie Pușcariu. Domnia sa vine însă încărcat cu blazonul științei, căci la tânăra Universitate Regele Ferdinand I din Cluj, îl găsec o seamă de însărcinări științifice. Cea mai de căpetenie ispravă și marele merit al profesorului universitar Dr. Sextil Pușcariu este înființarea, pe lângă catedra sa de limba română, a *Muzeului limbii române*. Numai opt ani a trecut și, zice dsa, „după opt ani, la congresul din anul trecut (1936), ținut la

Copenhaga, am prezentat întâiele hărți. Acest lucru a impresionat atât de mult pe congresiști, încât delegatul României a fost ales președinte al uneia din cele patru ședințe plenare ale congresului și membru în Comitetul permanent de lingvistică”.

Academia română, al căreia membru este din 1914, și îndeosebi Universitatea clujeană au toate motivele să fie mândre cu un bărbat de asemenea proporții științifice.

Are însă partea ei de bucurie și de pronic astăzi și biserica ortodoxă strămoșească! Sărbătoritul dela Cluj, cu sufletul înrădăcinat în tradiția bisericească ce a dominat și dominează afirmările spirituale de dincoace de Munți, de timpuriu s'a preocupat de trecutul bisericii ortodoxe de aici. Și, mănecând dela rolul ei din trecut, nu s'a sfiit să accepte conducerea unei asociații religioase, Frăția Ortodoxă Română, pătruns fiind de adevărul că în societatea românească, în statul român „biserica ortodoxă este un factor de căpetenie care nu mai poate rămâne în umbră”.

Intotdeauna, la congresul general dela Sibiu ca și în cel de acum 1 an și ceva din Caransebeș, am admirat pe bărbatul acesta: venerabil ca o față bisericească și sobru cum sunt oamenii mari cu adevărat! Plin de tact, plin de finețe; în gesturile sale descifram manierele aeelei familii de aristocrat, care s'a coborât între noi să ridice neamul prin știință, să-l îmbunătățească prin religie!....

Pentru acest motiv ne asociem și noi la bucuria acelor cari sărbătorind astăzi pe un om al științei românești, dau prețuire însăși științei românești. Iar biserica strămoșească, pentru prestigiul căreia savantul profesor Dr. Sextil Pușcariu s'a înscris luptător cu fapta și cu cuvântul, înalță rugăciune la Dumnezeu pentru îndelunga viață și sănătatea fiului ei!

Purificarea.

De: Prof. Constantin Rudneanu.

Pentru acțiunile mari ce le întreprinde omul în viață e necesară și purificarea, adică curățenia trupei și cea sufletească, fără de care nu se poate face nimic. Ea este forța spirituală care ne conduce în acele regiuni minunate ale sufletului omenesc, de unde putem contempla liniștiți forța creatoare a divinității. Ea este o armă puternică contra atot-cei înjositor, fiindcă Iisus Hristos a spus: „Fericiti sunt cei curați la inimă, că aceia vor vedea pe Dumnezeu“. Preotul în fața altarului spune următoarea rugăciune: „Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți, spălă-mă-voi și mai mult decât neaua mă voi albi“....

În lumea antică găsim la unele popoare între misterele lor trebuința ce o satisfăceau credincioșii de a se purifica cu apă și sânge. Astfel un egiptean striga: „Eu sunt curat, eu sunt curat“ când a fost admis la inițierile lui Osiris. Purificarea trebuie să fie pretutindeni — atât în corp cât și în suflet. Ea se face treptat, caută ca să alunge toate actele sentimentale josnice, substituindu-le virtuțile. Acela care a făcut numai acte violente, va cultiva numai bunătatea, gesturile și le va modera, iar vocea se va îndulci. „Omul devine ceea ce gândește“ după cum ne spune un proverb indian¹⁾. Să ne gândim numai la Pitagora, care s'a născut la Samos pe la 588. După cum ne spune Xenophanes și Heraclit, probabil a învățat în propria lui țară și numele lui se lăți în toată Grecia ioniană, s'a stabilit în Italia la Croton, colonie doriană, a murit la Metapontum. De numele lui se leagă marile reforme de ordin politic, religios și moral. O perioadă de inițiere aveau de îndeplinit toți novicii — cari trebuiau să se inițieze în misterele pitagoreice. Cunoșteau semnele secrete, aveau acea ascultare absolută față de învățător *αὐτὸς ἔφα* (învățătorul a zis). În această școală pitagoreică²⁾ misticismul religios și purificarea juca un rol deosebit, filosofia numărului este filosofia purificării trupei și sufletești. „Morală și politica pitagoreică cuprinde învățături excelente. Respectul cătră divinitate, cătră părinți, cătră bătrâni, puritatea, fidelitatea conjugală, supunerea, modestia, disprețul luxului de cătră femei, temperanța, monogamia, practicarea virtuții de cătră bărbați“...³⁾ Doctrina orfico-pitagoreică a

sufletului e descrisă de: Th. Gomperz, Les penseur de la Grèce, trad. de A. Reymond, Paris, 1928, vol. I. pp. 158—187.

În poemele indiene Bhagavad—Gita, iată ce ni se afirmă: „Adevărul strălucitor și sănătos prin incoruptibilitate, îl leagă prin pornirea cătră fericire și stăruință. Instinctul rudă a pasiunii și procedând dela poftă, îl lipsește prin pornirea cătră faptă. Adevărul răpește sufletul în blândețe; patima le răpește în amorțeală.“⁴⁾ Budha a rezumat întreaga sa religie într'un vers: „A te abține dela păcat, a dobândi virtutea, a-și curăți inima“, aceasta-i religia lui Budha⁵⁾.

Le-am amintit toate acestea ca o curiozitate a unei lumi înainte de Iisus Hristos.

Iisus Hristos a dat o importanță deosebită purificării trupului și sufletului.

Despre acea curățenie inerentă ființei umane, ni se vorbește în „Fericirea a șasa“, cu gândul noi mergem dela cei mai mici până la străduințele extraordinare ale oamenilor cari au ajuns până la maximum de perfecțiune, devenind *sfinți*. Iisus vorbind apostolilor Săi despre copii, spune, că: „Ingerii lor în Ceriuri pururea văd fața Tatălui Meu“.

Omul căzut în urma păcatelor sale are o cale pentru a se mântui, prin străduințele lui încete dar continul poate ca să iasă din starea degradatoare, iar în ziua când își va fi văzut și simțit faptele mizeriei sale proprii, atunci lacrimile căinței sunt cele mai de preț mărgăritare ce le poate oferi omul lui Dumnezeu, atunci grația lui Dumnezeu se pogoară și lumea devine mai plină de înțelegere și armonie.

Ne aducem aminte de cuvintele ce le-a spus Iisus Hristos păcătoasei din Magdala: „Iertați-se-vor ție multele Tale păcate, pentru că ai iubit mult“; dar purificarea, spune Păr. Lhande⁶⁾, prin suferință se poate dobândi. Ea-i flacăra care curățește aurul și-l face fin.

Trebuie deci să ne ridicăm tot mai sus în sferile senine ale idealității, iar materia să o spiritualizăm.

Suferințele ce le-a îndurat Iisus Hristos pe Golgota ne fac pe noi oamenii ca să ne resemnăm, să ne curățim trupul și sufletul pentru că să putem intra liniștiți în împărăția veșnică.

4) Cântecul Prea fericitului Bhagavad—Gita, în rom. de D. Nanu, Buc. 1909, pag. 107.

5) Col. H. S. Olcott, Catehismul Bis. Budhiste, trad. de Gr. Goilov, pag. 44. sq.

6) Pierre Lhande, Les Béatitudes, Paris, 1929, pp. 71—80.

1) Louise Compaigne, Les portes de la vie Spirituelle, Paris, 1927, pp. 59—62.

2) Paul Janet et Gabriel Séailles, Histoire de la Philosophie, Paris, 1928, pp. 920-922.

3) G. M. Teodorescu, Istoria Filosofiei antice, Buc. 1893, pp. 75—76.

Fiiți sfinți, că eu Domnul, Dumnezeuul vostru, sunt sfânt, (III Moisi 19, 2).

Săptămâna.

Art. 47. — Atribuțiunile consiliului parohial sunt:

m.) A examina și eventual a completa raportul anual, redactat de paroh, despre mersul tuturor afacerilor parohiei și a-l prezenta adunării parohiale;

Statutul p. org. Bis ort. rom.

Suntem în săptămâna, sau cel puțin în perioada când în toate parohiile, oficiile parohiale, epitropiile, consiliile și adunările parohiale se muncesc a face statisticile anuale și respective socoțile bisericești.

Sunt unii fericiți preoți, cari trec aceste săptămâni în liniștea necesară unei munci constructive, când corporațiunile respective, prevăzute de lege, îi dau concursul necesar, și trebuirile trecute și viitoare ale intereselor materiale parohiale, se soluționează cu pace și liniște; dar sunt și de acei preoți — parohi, cari adună membrii necesari la ședințe de pe stradă și aceștia cu un vădit indiferentism față de instituția mamă, față de biserică, aprobă cu mare grabă darea de seamă — **raportul** — și socoțile anuale. Și în fine, cea de a treia categorie de preoți, cari întâmpină ostilitate și *discuții ample* — montate de câte un notar, învățător ori de vre'un „fărănist“ mai „răsărit“ — și toate bunele intenții se sfărâmă de reuacredință...

Nu vreau să spun că corporațiunile parohiale sunt inutile, — remarcă din constatări că în cele mai multe cazuri — *prin alegere* — **aduc cu sine viciul distructiv al ideii de partid, politica în Biserică.**

De multe ori — am auzit dela mulți trați — un preot ar dori să aibă orice altă greutate în pastorație, — decât prezidarea corporațiunilor în aceste săptămâni. Depind de cazuri excepționale, frământările excepționale.

La tot cazul corporațiunile bisericești, de multe ori — prin ideea democratică ce prezidează la structura lor — fac mult rău sfintei Biserici a lui Hristos.

Ceeace m'a interesat, a fost spiritul Art. 47 alin. m.) din Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române care cere dela paroh un... „raport anual despre mersul tuturor afacerilor parohiei....“ *Ce o fi acest raport anual?*

Nu antcip și nici nu mă angajez în aprecieri asupra lucrărilor altor oficii parohiale. Știu că am moștenit dela venerabilul părinte *Nicolae Balmez* un oficiu parohial, ireproșabil din toate punctele de vedere. Am aflat ca Frăția-Sa, la adunarea respective sinodul parohial, prezenta o dare de seamă verbală, cuprinzând realizări și program de viitor. Așa am și continuat.

Am avut fericirea însă, să văd alte metode de a prezenta.... „raportul anual despre mersul tuturor afacerilor parohiei“, la *Câlnic*, așa cum a înțeles să redacteze un raport anual, părintele *Petru Ieremia*.

Imi scapă anii de când sunt purtate în scris, aceste rapoarte. La tot cazul, cred, că de acum cca 35—40 ani, de când funcționează acolo. Mai adaug, că din dragoste față de slujba Sa, a reconstituit, în cele mai mici amănunte, însași istoria comunei bisericești și politice, adunând în arhiva parohială datele — jurnalele de cassă dela vinderea bisericii cele vechi de lemn la altă comună, (se pare la Butin), și datele funduare, zootehnice și demografice de acum un secol și jumătate. Aceste date sunt nespuse de prețioase pentru viitorul comunei.

Părintele *Petru Ieremia* din Câlnic poate avea mulțumirea sufletească, că față de comuna păstorită și-a făcut pe deplin datoria.

Ce și cum se prezintă un astfel de raport?

Dela Anul Nou la Crăciun, în curs de un an se pot întâmpla multe, infinit de multe, amănunte — poate lipsite de importanță, la aparență — dar cu urmări covârșitoare, pentru actualitate și viitor. O statistică este totdeauna impresionantă. O statistică locală, care să dea urme hotărâtoare, din trecut, pentru viitor, lasă urmările sale, dacă este bine utilizată....

Rapoartele anuale cândva vor servi ca cele mai bogate izvoare pentru o serioasă și reușită monografie a comunei. La Câlnic, de exemplu — cu material documentar din arhiva parohială — întocmirea unei monografii este o foarte plăcută sarcină.

În cursul unui an sunt atâtea fapte vrednice de amintit, fie prin valoarea lor creștină, fie ca un exemplu despre ceea ce nu ar trebui să se întâmple.

Intențiunea legiuitorului la redactarea art. 47 alin. m.) a fost bună.... dar desigur nu a înțeles ca corporațiunile parohiale să fie povară, ci prețioase auxiliare.

— Pr. Traian Constantin

De-ale istoricilor unguri.

În toamna anului trecut am văzut, într-o modestă foaie de provincie un articol interesant, care ar fi putut fi inserat în ori care ziar de capitală. Se vorbea acolo anume despre falsificatorii istoriei, despre unguri. În 13 Octomvrie 1716 prințul Eugen de Savoia a preluat în toată formă dela Mehmed bașa cetatea recucerită a Timișorii. Ungurii, cari nu au prea avut și mai

ales nu mai au nimic comun cu acest oraș, s'au silit totuși să serbeze împlinirea a 220 de ani dela reintrarea Timișorii în stăpânire creștină. Desigur că la recucerirea cetății ei și-au dat un mare rol. Nu am văzut ziarele lor, dar în schimb am văzut din răspunsul dat de un distins intelectual al Timișorii, în amintita foaie, că nu s'au sfiit să falsifice tot adevărul istoric.

În cazul arătat afirmațiunea lor a fost spulberată prin date și argumente luate dintr'un istoric al lor, dr. Eugen Szentkláray, ceea ce are darul să evite orice suspiciune... Zilele acestea mi-a căzut în mână una din lucrările acestui istoric, *Gubernarea lui C. F. Mercy în Banatul timișan*, în care se găsește suficiente dovezi de inexistența Ungurilor în Banat, cu deosebire dela 1700 încoace. Lucrarea întregă, de 185 pagini este străbătută de un spirit șovin maghiar; are însă și unele date cari fie dela sine, fie confruntându-le cu altele, servesc de minune drepturile noastre istorice asupra scumpului pământ al Banatului. Pentru acest cuvânt credem că o recenzie cât de sumară, cu spicuirea locurilor și referirilor la Români nu poate fi decât de folos, cu deosebire astăzi.

Să mâncăm dela data recuceririi cetății. Istoricul afirmă că „populației slavă, greacă, valahă, armeană și iudaică i s'a lăsat în voie să aleagă, fie să rămână în oraș, fie să plece... Celor câteva sute de viteji curuți, cari după trista eșuare a revoluției pentru libertate a lui Racoți au căutat scăpare la Turcii Timișorii, li-a zis prințul Eugen: „La canglia puo andare, dove vuole“. (Canalia poate pleca unde vrea. Pag. 6). Ceea ce istoricul nu poate erta pe lângă totă bucuria ce simte văzând că cetatea, după timp de peste o sută de ani, revine la matcă. La pagina următoare istoricul întărește din nou afirmația sa de mai sus cu o frază lapidară și categorică: „Populația veche în număr covârșitor a rămas locului, retrăgându-se între ruinele caselor dărimate. Ungur n'a mai rămas acum nici unul“. (Pag. 7).

Accentele istoricului sunt de sinceră durere, mai ales că „formula“ *Banatului Timișan* o găsește cu totul fără temei, jalea lui privind într'una *Ungaria de Sud*, care timp de trei veacuri a fost mereu apăsată de jugul turcesc.

Populația acestui ținut, precum în mic s'a văzut în Timișoara, a fost amestecată — măcar așa ni-o prezintă istoricul ungar. E semnificativ următorul pasajiu dela pagina 25 a cărții. „S'au supus (sc. locuitorii) autorităților turcești și au plătit haraciul; au servit pe latifundiarilor musulmani și au împărțit cu ei vitele și produsele pământului lor. Acel număr mic de *popor maghiar*,

care a mai supraviețuit stăpânirea *semilunei* și războaiele de recucerire, s'a retras în sătulețele dintre Tisa și malul stâng al Mureșului, în comitatele de odinioară Torontal, Cenad și Arad“. Se amintesc unele sate, apoi „mai departe Lipova, Bata, Bulci, Cela, Birchiș, Căpolnaș și Slatina. Dar populația localităților acestora și-a menținut doar numele de familie unguresc și religia rom. catolică, limba ungurească însă a uitat-o cu totul și a înlocuit-o cu cea valahă“.

În cursul întregii sale lucrări acest istoric demonstrează cu date că administrația germană a acestei provincii recucerite dela Turci nu numai că a favorizat colonizarea Banatului cu nemți, dar a dat ordine categorice că numai nemți de religia romano-catolică pot intra în Banat. Ca ungar get-baget lucrul acesta firește îl doare, mai ales că înainte de această colonizare cu mână tare a administrației împărătești nu a fost aci picior de neamț. „*Nicăiri nu s'a găsit aici un singur neamț, cu excepția armatelor imperiale și a funcționarilor oficiali*“.

E firesc că dacă nu locuiau în Banat Unguri, nici Nemți, populația a fost alta: rasciani și valahi, spune istoricul. Dar înainte de acești rasciani — sub cari sunt a se înțelege Sârbii, veniți tocmai pe atunci cu Arșevie Cernoevits? Desigur că numai Români au locuit Banatul, în massă cărora aparițiile de străini, izolate și rare, au dispărut, întărindu-se mai mult stratul românesc.

Un cuvânt și pentru latifundiarilor unguri. Pe veneteții unguri nu i-a primit bucuros administrația. Este esplicabil dacă la recucerirea cetății i-a găsit în solda Turcilor. „Dar — zice el — ceva mai târziu, în 1720, au primit bucuros pe cei 300 de Sârbi, pe cari grănicerii dela Mureș i-au dăscălit și apoi li-a dat drumul. Favorabil au primit (sc. căpeteniile administrative) tot atunci pe Sârbii și Valahii plecați din comitatul Bihorului și al Aradului, cu deosebire din orașul Oradea-mare și Arad, cari au căutat la guvernul nemțesc din Banat apărare contra puterii latifundiarilor și aici într'adevăr că au și avut parte nu numai de ocrotire, dar s'au bucurat ani de-a rândul de scutire de dări și de libertate“. Pag. 36.

Ținutul acesta este numit „ținut locuit de bulgari, slavi și valahi“. (Pag. 76). Nicăiri nu s'ar aminti însă Români — sau Valahii — cum li-a plăcut lor totdeauna să ne numească pe noi, în rândul întâiu sau măcar în al doilea. *Valahii* ocupă sistematic locul din urmă, deși — ciudat — însuși acest istoric afirmă că Români i-au desnaționalizat pe Unguri, mai precis aceștia s'au făcut valahi între Români.

La pagina 75, vorbind de ordinele călugărești, îndeosebi de franciscani, cari ar fi fost o sămânță adusă aci de bulgari; spune că Bulgarii aceștia parte s'au împrăștiat în Țară, partea mare însă s'a românizat „(valahizat)”. În pagina următoare, 76, ținutul e numit *locuit de bulgari, slavi și valahi!* Nici dragostea acestui istoric pentru Români nu putea fi mai mare pentru noi, decum a fost și este cea a conaționalilor săi. E interesant însă de văzut că adevărul istoric nu-i întunecă obisclivitatea și deși îi amintește pe Români de silă — neavând încotro — lasă a se înțelege că Banatul a fost totdeauna pământ românesc.

Orașele din Banat și cu deosebire Timișoara au fost aceea ce sunt totdeauna orașele: centre comerciale înainte de orice. Acum 200 de ani erau în Cetate: slavi, greci, valahi, armeni și ovrei. Ce vom afla astăzi? Stăpânirea lui Mercy a lăsat în plus nemți, stăpânirea ungurească unguri, la cari s'au adăugat cei asimilați, mai bine zis ungarizați de ei. Provincia însă, oricât a fost colonizată cu sârbi și cu nemți, nu și-a alterat deloc caracterul ei românesc. Luați numirile de localități, dar mai ales locurile, apele, munții etc. și nu veți găsi altă rădăcină decât neaoș românească.

Istoricul Szentkláray în cele încă peste 100 pagini ale cărții sale mai are multe și însemnate date privitoare la Români din Banat. Așa în ce privește biserica, susține că „sub guvernarea lui Mercy în teritoriul Banatului timișan au existat trei episcopii greco-ne unite: cea a Timișorii, a Vârșetului și a Caransebeșului. Toate trei au fost episcopii sârbești. Episcopie valahă pe atunci nu a fost în ființă de fel în Banatul Timișan, și nici aiurea în întreg teritoriul Ungariei”. Fără îndoială, sunt exagerări. Nu se poate spune că nu a existat episcopie, când numai cu câțiva ani mai înainte episcopul Atanasie de Alba-Iulia trece la unație. Și ca atare, episcopia a fost românească!? Tot așa în ce privește episcopia de Caransebeș, care se afirmă, a fi fost sârbească. Despre sârbi de altfel istoricul vorbește mai amplu și, pare că, mai prietenește. Se amintește cum timp de 5 ani Timișoara a fost simultan sediul unui mitropolit și al unui episcop sârb.

În general cartea prezintă mult interes pentru noi. Deși a apărut în 1909, Români nu au prea avut posibilitatea să o comenteze, să-și spună părerea lor. Astăzi ea ne servește date prețioase pentru trecut. E îndeosebi prețioasă în lupta încinsă pe terenul ideilor între cele două popoare; și pentru că Ungurii nu se astâmpără și pretind drepturi ce nu au, cartea istoricului lor e o oglindă bună, în care își pot vedea fața și însoțirea drepturilor lor!

Cronica Literară.

„Întoarcerea lui Andrei Petrașcu”.

Este numele noului roman al d-lui *Al. Lascarov-Moldovanu*, apărut nu de mult în editura Cugetarea.

Și cum era de așteptat, departe de a spori numărul tentațiilor literare, — insinuant îmbietoare de distracții facile, — noua creație a autorului „*Cohortelor morții*”, apasă măestră peană împotriva vânătorilor de succes de librărie, și rămânând pe linia inițială a frumosului, ne prezintă o temă de iubire. O iubire înaltă, o iubire pe care nimeni nu s'a învrednicit s'o trateze, dar o iubire care nu se deapănă așa ca o poveste de dragoste măcar ca'n precedentele D-sale scrieri: „*Biserică năruită*” și „*Mamina*”, ci o iubire în înțelesul creștin al cuvântului, o iubire de profundă comuniune launtrică.

Iată în linii generale conținutul cărții:

Părintele *Andrei Petrașcu*, un ales slujitor al Altarului își respectă întru toate numele de păstor al enoriei sale căci prin îndeplinirea slujbelor divine prin predici și necurmata asistență cu fapta și cu vorba printre fiii lui duhovnicești reușește a fi privit de toți ca fiind însuși Mântuitorul Iisus Hristos, el însuși ducând o viață conformă prescripțiilor evanghelice. Dar, lovit de tot mai multe suferințe, pierzându-și printre altele și copilul, se gândește într'un moment la zădărnici!

Este încercat cu mai toate durările biblicului Iov, dar om și lată fiind, în cuferea disperării, uită să exclaimie ca acesta: „*Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat*”, ci începe a se îndoi în toate, începe să nu mai creadă în nimic.

Dar în aceste momente straniu Cerul îl ocrotește!... În jurul lui vede suferințele parohienilor cum tot mai mult se întesesc: un vecin fără credință își maltratează soția care cu sufletu-i de mamă se sacrifică pentru copil. Și în văzul acestor scene părintele Andrei își deschide larg ochii inimii sale și trezindu-și conștiința chemării sale, învață a *iubi cu adevărat*.

Se resemnează în fața destinului închinându-și toată simțirea misionarismului. Își caută mângăierea odraslei pierdute în chiar fiul nefericitei femei pe care îl ia acasă după ce vindecă rănilor mamei sale.

Iubirea de aproapele, bunătatea, mila îi inundă sufletul până ntr'atâta, încât se face în public apărătorul unui ziarist evreu gata să fie linșat de mulțime. Este întemnițat împreună cu

comunistul *Lazăr Froichman*, socotit fiind și el ca instigator.

Dar, și între zidurile închisorii el tot misionar e, căci doar apostolii n'au fost privați de asemenea tratamente — și printr'o revelație cerească preotul șterge pata neagră din sufletul agitatorului semit: *Iisus e cu ei în temniță!* Redăm textul: „*O mărire de lumină se făcu. Din zoriș lumina deveni mai albă pe nesimțite. Zidurile temniței nu se mai vedeau. Numai în jurul lui Lazăr rămânea o pată de umbră*”.

...Ce minunată teologie. O convertire mistică de natura aceleia a lui Saul, care plecând din Damasc cu gând de moarte pentru creștinii din Ierusalim se trezește la Anania, cel mai dulce miel: „*Pauel sluga lui Hristos*”.

Și desăvârșirea legii este minunat concretizată.

Iubirea dușmanului numai părintele Andrei o concepea cu chiar prețul sufletului său. Și de asemenea iubirea de-apropelui, cari toate se îmbină într'o singură iubire, *iubirea creștină*.

Intregul conținut moral dogmatic al romanului se desfășoară rulat într'o limbă dulce de cazanie și rotunjită slovă ortodoxă, ca șopotul lin de apă și ca o cădelnițare cuvioasă care împletindu-se cu glasul clopotelor se înalță în slava cerului.

Lectura cărții, aduce mult balsam în suflet.

Ioan Rachitovici

Instrucțiuni cu privire la purtarea socoților și administrarea averilor bisericesti.

de PETRU TOMA
esactor-eparhial.

Consistorul diecezan a incredințat pe fostul asesor referent Traian Barzu cu ducerea la bun sfârșit a acestei sarcini. Dânsul, conformându-se întru toate acestei însărcinări a înaintat Consistorului diecezan proiectul, pe care Consistorul diecezan l-a aflat de bun și corespunzător, și-l înaintează Sinodului eparhial spre aprobare, din următoarele motive:

1. La formularele acestea preliminarul cu socoata și protocolul principal cu ziarul de cassă, stau într'o legătură organică de tot strânsă, așa că una fără alta nu pot sta, căci numai la oaltă ne dau un întreg. Afară de aceasta formularele singuratic se controlează unul pe altul, încât orice greșală obține într'unul din formulare, cari fac parte din socoată, această greșală numai decât iese la lumină, căci singuraticile formulare indată nu mai consună între ele. Pentru această însușire proiectul de formulare de socoți din chestiune are un mare avantaj față de formularele de socoți din vigoare, ușurându-se prin aceasta controlul într'un mod foarte important.

2. In protocolul principal și in socoata activele vechi ale fondului, rămase cu finea anului trecut, se trec in o rubrică separată de activele cele noi, cari au intrat

in decursul anului curent, pe care an se compune socoata deasemenea și pasivele vechi rămase din anul trecut încă se trec separat de pasivele noi din anul curent. Astfel încât la revizuirea socoții numai decât și fără a mai fi nevoie de a face combinații și calcule, se poate constata dacă s'a trecut întreaga avere a fondului rămasă cu finea anului trecut, in socoata anului curent. Mai rămân de controlat venitele și speșele anului curent și revizuirea e gata.

Cu aceste formulare de socoți, revizuirea se poate face in timpul cel mai scurt și încă cu toată exactitatea, ceace este lucru de căpetenie la orice socoată, și mai ales in cazul de față, căci la noi organele chemate să facă revizuirea și suprarevizuirea lor, nu dispun de prea mult timp liber, ca să se poată ocupa mai îndelungat cu revizuirea lor, fiind supraincărcați și cu alte agende, și personalul foarte redus.

3. Socoata, fără ca să fi înmulțit protocoalele auxiliare, ba din contră acestea s'au împuținat, ne dă o oglindă fidelă despre întreaga avere a fondului.

4. Cu ajutorul acestor formulare, chiar și cei ce sunt mai puțin inițiați in purtarea de socoți, pot rezolva și cele mai grele probleme, cum este de exemplu prefacerea pretensiunilor fără obligațiuni, in pretensiuni cu obligațiuni și ștergerea pretensiunilor neîncasabile, căci îndrumările de lipsă le dau însăși rubricile respective.

Sinodul eparhial ținut in zilele de 28 Aprilie — 1 Mai 1891, la propunerea raportorului Coriolan Brediceanu, le remite Consistorului cu inviațiuinea ca să facă experiență despre practicabilitatea lor și la timpul său să subștearnă raport despre rezultat. Consiliul eparhial conformându-se acestei deciziuni, cu circulara Nr. 1784 E ex 1891 a dispus ca începând dela 1 Ianuarie 1893, au a se purta toate socoțile după formularele compuse de asesorul referent Traian Barzu; excepție doar pot face numai acele comune bisericesti, cari încă n'au exauriat protocoalele de socoți, ce le au după formularele ce se aflau pe atunci in vigoare și cari n'ar fi aplicate. a-și procura imediat tipărituri după formularele noi.

Ce a urmat după aceasta, e ușor de presupus; unele comune s'au acomodat imediat, unele sub pretextul că nu și-au terminat tipăriturile după formularele vechi, au continuat cu acest sistem, iar alții au crezut că le pot combina cu folos și astfel au compus socoțile cu unele protocoale după sistemul cel vechi, unele după cel nou.

Aceste stări s'au perpetuat chiar până in prezent, iar la 5 ani dela punerea in aplicare a sistemului celui nou, Prea Sfințitul episcop Nicolae Popea, care a depus toate străduințele, pentru ca administrarea averilor comunelor noastre bisericesti și controlul lor să se exercite cu cea mai mare conștiințiozitate, moare, urmând acum mari frământări in sânul diecezei noastre. In aceste timpuri nu s'a mai gândit nimeni la reforme. Nu mult după ocuparea scaunului episcopal dela noi, urmează a doua lovitură pentru viața economică-financiară, războiul mondial. Aceste repercursiuni dăunătoare s'au simțit adânc mai ales după războiul. In domeniul care ne interesează pe noi s'au aglomerat fie la resortul exactoratului, fie la oficiile protopresbiterale socoți pe mai mulți ani. A trebuit să se depună mari eforturi și'n cele mai multe cazuri a trebuit să se treacă cu vederea mari neregule, deoarece mulți dintre cei vinovați nici nu mai erau in viață. Prea Sfințitul episcop Dr. Vasile Lazarescu, printre multe alte griji ce le-a avut la ocuparea acestui scaun episcopal a dat și acestei probleme o importanță

capitală. Grație măsurilor energice ce s'au luat, și muncii grele ce s'a depus, putem în fine să ne mândrim astăzi că suntem la curent cu toate socoțile restante.

Deci se cuvine acum ca după aceste vremuri de tristă amintire să începem și noi o eră nouă. M'a preocupat mult cari ar fi modalitățile mai eficace, pentru a avea într'adevăr o administrare bună și corectă a averilor bisericești din eparhie. Am studiat mai multe modalități, și am găsit pe aceasta pe care o voi expune, mai eficace și mai aducătoare la bun rezultat, din următoarele motive: a) Sistemul pe care eu vreau să-l generalizez în eparhie este cunoscut și practicat cu exactitate în o bună parte din comunele noastre bisericești, deoarece a fost impus de consiliul nostru eparhial. b) Acest sistem, cum s'a arătat, prezintă toată garanția pentru o administrare și control bun și corect; c) Fiind ușor de însușit, nefiind atât de complicat ca altele pe cari le-am studiat, se va putea imediat pune în aplicare; e) Pentru acest sistem avem la bază deciziile sinoadelor eparhiale, ne mai fiind deci nevoie de tergiversări și amânări până la noi adunări eparhiale, căci orișice amânare e numai în defavorul și detrimentul bisericii pe care o servim; d) Și în fine dacă există ceva nedumeriri în aplicarea lui și nu ajung aceste instrucțiuni, preotul se poate adresa imediat la colegul cel mai apropiat, care se poate deplasa cu ușurință la fața locului, căci pretutindeni se află împrăștiați și pe cuprinsul eparhiei noastre cunoscători ai acestui sistem ce-l voi expune în cele ce vor urma.

(Urmează).

ȘTIRI

Mulțumită publică. Oficiul parohial ort. romn. din Săceni mulțumește și pe această cale donatorilor pentru ofrandele primite: Sabin Evușian inspector Timișoara 150, Arad-Chitila fabrică de zahăr 200, Dr Ioan Pleșia Sibiu 100, Vasile Stoica inv. pens. Denta 100, Uzinele de fier și dom. Reșița 500, Soc. cont. pt. comerțul ferului Keru București 100, Colindătorii cu steaua Săceni 50, Notariatul Sintești 60, Dimitrie Tămaș judecător Lugoj 100, Tiberiu Stan revizor școlar Lugoj 100, Dr Titus Popovici deputat Lugoj 1000. Suma din urmă 41658. Total 44.118.

† **Maria Cioloca**, văduva fostului preot Todor Cioloca din Șipet, mama părintelui profesor Dr Dimitrie Cioloca dela Academia noastră Teologică a adormit în Domnul în ziua sfântului Ioan Botezătorul, 7 Ianuarie a. c. Dumnezeu să odihnească pe roaba Sa în pace iar familia îndoliată a fiului să o întărească în jalea aceste pierderi!

† **Tralan Milea** contabil și procurist al băncii Albina din Logoj a încetat subit din viață în vârstă de 42 ani. A fost un om de treabă și funcționar cinstit. În deosebi dela vremurile de criză încoaci a dat Consiliului nostru eparhial prețios ajutor în legătură cu salariile preoțești.

Dumnezeu să-l odihnească în pace iar familia îndurerată să o mângâie!

Nr. 5 E 1936.

Notă Oficială.

Din partea Cercului de recrutare Severin (Logoj) ni se comunică următoarele:

Toți preoții când se hirotonesc ca preoți trebuie să facă cerere în scris către Cercul de Recrutare prin care să ceară ștergerea dela trupă și înscrierea în Registrul special al confesorilor de rezervă.

Cererile vor fi însoțite de următoarele acte:

1. Cererea preotului, 2. Un certificat prin care se constată că este hirotonit ca preot prin decretul Episcopiei.

3. Copie după absolutor teologic 4. Copia după certificatul de studii; toate aceste acte se eliberează de Episcopie; 5. Preoții care sunt deja înscriși în Registrul confesorilor de rezervă cer numai un certificat dela cercul de recrutare prin care se constată că este confesor de rezervă; acestea se eliberează la cererea proprie și numai personal. 6. Preoții care vor depune cererea cu actele specificate la punctele 1-4 după ce se va aproba cererea de trecere în registrul special al confesorilor de rezervă de M. A. N. vor face cerere pentru obținerea acestui certificat ca la punctul 5.

Ceeace se comunică On. preoțimi și în legătură cu ordinul nostru cu Nr. 7734 E/1936, comunicat prin oficiile protopresbiterale.

Caransebeș la 4 Ianuarie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

BIBLIOGRAFIE

Sextil Pușcariu: Muzeul limbii române. În anul acesta va începe să apară, sub direcția D-lui Sextil Pușcariu, marele *Atlas Lingvistic Român*. În curs de opt ani limba noastră a fost studiată de Dnii Sever Pop, conferențiar la Universitatea din Cluj și Emil Petrovici, profesor de filologie slavă la aceeași Universitate, în 380 de sate pe toată întinderea României și dincolo de hotarele țării, la Românii din Grecia, Albania, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia și Uniunea Sovietică. Cele două chestionare pe baza cărora s'a cules un material extraordinar de bogat, cuprind 7000 de cuvinte. O mulțime de elemente latine, dispărute din limba literară, aor apărea pe cele câteva mii de hărți ale Atlasului, care dă și fotografiile de mare valoare pentru studiul etnografiei.

Abia acum, când alături de atlasele lingvistice existente sau în curs de apariție, ale Franței, Cataloniei și Italiei, îl vom avea și pe al României, vom cunoaște imaginea completă a romanității.

Apariția Atlasului Lingvistic Român, pe care va trebui să se întemeieze de acum înainte orice cercetare asupra limbii noastre și asupra limbilor romanice în general, a fost salutată cu entuziasm la noi și în străinătate. Dl. Jacob Jud, profesor la Universitatea din Zürich spune despre această „mare realizare științifică“ („wissenschaftliche Grosstat“) că „începe un capitol nou nu numai în lingvistica română, ci și în cea internațională“.

Cei ce abonează Atlasul până la 15 Februarie 1937, se bucură de o reducere de 40%, plătind un volum cu 4500 lei. (Lucrarea întreagă va avea 10 volume și va fi terminată în 8 ani). Celor ce nu-și pot procura această operă monumentală, le recomandăm *Micul Atlas Lingvistic Român*, care redă răspândirea cuvintelor pe hărți sintetice colorate, de format mic. Aceasta va costa 1500 lei de volum (200—250 hărți).

Doritorii de a-și procura Atlasul se pot adresa Muzeului Limbei Române din Cluj, Strada Elisabeta 23, de la care vor putea cere și prospectul bogat ilustrat.

Dr. Lazar Iacob: a) *Biserica dominantă și egala îndreptățire a Culelor și b) Politica scaunului papal.* Două lucrări de mare interes pentru cercurile bisericesti. Cea dintâi arată starea umilă a *Bisericii dominante în Statul Român* și, ca o continuare, cea de a doua — deși în general — cuprinde date și dovezi din cari reese că Biserica Romei a încălecat, cu diplomația ei, toate statele — cu cari a încheiat concordate, inclusiv statul nostru.

„*Anecdote, snoave, legende*“ este intitulată fascicola numărul 9 din Biblioteca folclorică a Banatului publicată sub îngrijirea neostenitului scriitor și folclorist Lucian Costin. Costă Lei 15 și se află de vânzare la Librăria diecezană.

Consiliul Corpului Contabililor Autorizați și Experți de contabilitate
Secțiunea de pe lângă Tribunalul Caransebeș.

Convocare.

Domnii membri ai Corpului Contabililor autorizați și Experților de contabilitate — Secțiunea Caransebeș se convocă în:

Adunare generală ordinară

pe **Duminică, 31 Ianuarie 1937 ora 9 a. m.**, la sediul secției, în sala de ședințe a „Băncii Poporale“ s. a. Caransebeș, — iar în caz că nu s'ar întruni numărul recerut de regulamentul legii, la 7 Februarie 1937 ora 9 a. m., în același local, — cu următoarea

Ordine de zi:

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație.
2. Raportul Censorilor.
3. Descărcarea Consiliului de gestiunea sa.

Caransebeș, 14 Ianuarie 1937.

Președinte,

Constantin Cățun

Secretar,

Ioachim Jumanca

Aviz pentru lucrări bisericesti.

Firma

Aurel Cotârlă

sculptor, Oravița, județul Caraș

execută tot felul de lucrări bisericesti precum: Iconostase, Tronuri, Strane, scaune, chivoturi, ripizi etc.

Pentru lucrări mari, ca Iconostase, etc. pot veni la fața locului pentru pregătirea planului și de vizului și a da toate informațiunile necesare.

Am lucrat la peste 150 biserici, lucru ce pot dovedi cu certificate de mulțumiri din partea acelor unde am lucrat. Premiat cu diplome și medalii de aur și argint dela expozițiile din București, Panciova, Lugoj, Sibiu.

21—52

Rog sprijinul binevoitor.

Obiecte bisericesti

dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la Librăria Diecezană.

Aviz

Tot felul de

picturi bisericesti,

pictări de biserici
renovări și spălarea bisericilor,
apoi obiecte:
diferite icoane, ripizi, prapori etc. etc.
execută prompt și cu prețuri convenabile

Prof. Gh. I. OTONOĞA

CARANSEBES, Str. Cloșca Nr. 1—3

